

Biblioteka
INCUS

TIM *press*

Biblioteka
INCUS

Josip Kregar
Bleferi i šahisti
Politički eseji

Nakladnik
TIM press d.o.o., Zagreb
Tel: 01 611 97 13; Faks 01 611 97 14
E-mail: tim.press@tim-press.hr
www.tim-press.hr

Za nakladnika
Hašim Bahtijari

Urednik
Hašim Bahtijari

Lektura i grafičko oblikovanje
TIM press

Tisak
Kika-graf d.o.o.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001049050

ISBN 978-953-8075-68-1

© TIM press
Sva prava pridržana.

Josip Kregar

**BLEFERI
I
ŠAHISTI**

Politički eseji

Zagreb, 2019.

Sadržaj

Predgovor	7
Uporno nas žele napraviti sudionicima u laži	11
Promašenost ideologija: istina o ljevici i desnici	15
Igrači, usredotočeni na svoje osvete i pobjede, skrivaju adute	21
KGK i ZDS: Zlo i glupost obično idu zajedno	25
Odlučni koraci u budalizaciji Hrvatske	29
Mrzimo li „sve što je hrvatsko“? Zašto? Jer kritiziramo Vladu?	35
Hrvatska politika promiče kukavice	39
Bajka o gospodarima Agrokorova prstena	43
Strahovitom se brzinom povećava broj društvenih idiota	47
Čekati Mesiju ili izbore? Možda prije ručak	51
Populizam razara demokraciju i razjeda društvo	55
Ljepota Hrvatske ne daje nam pravo da se hvalimo zločincima	59
Sva sreća da u crkvi nema ogledala!	63
Rat lažima uvod je u pravi sukob	67
Odakle mi pravo da govorim protiv dvorskih luda	71
Noževi na oštrenju: ne okrećite leđa	75
Živimo bez cilja i na dug, izdali smo mlade	79
Oprosti im, Bože, ne znaju: biskupi uvode rodnu ideologiju	83
Kako da se oslobodimo parazita, pokvarenjaka ili budala?	89
Naoružani proroci vladaju, nenaoružani završe u tamnici	93
Samodopadan i ciničan balkanski primitivizam	99
Nisam neki revolucionar, ali bi valjalo vikati prostote Vladi	103
Ja bih se rado šalio, ali ne mogu, zezam se smrtno ozbiljan	109
Glorificiranje „svetog referenduma“ problematična je stvar	113
Volite se i množite se?!	119
Cinizam je linija obrane hrvatske vlasti	123
Ono kad uhljebi osuđuju uhljebe	129
Pravilno bi bilo nazvati Hrvatsku djetinjastom državom	133
Zašto ljudi mrze političare i ne vole politiku	139
Može li Srbin biti dobrovoljni davatelj krvi?	143
Mase nisu gomile	147
Plenković je lagao i radi tešku političku pogrešku	153
Ruka na srcu kad svira himna važnija je od diplome	157
Je li Plenkovićev vuk vegetarijanac?	161
Milorad Pupovac je pomiratelj, a to mnogima smeta	167
U Hrvatskoj se vlada i putem <i>fake newsa</i>	171
Procesi kanibalizma u hrvatskoj politici tek su počeli	175
Pametne i slobodne žene nositeljice su ideje napretka	181
Ne kažem to lako, ali nama trebaju izvanredni izbori	185

Malo po malo sve više dominira voluntarizam	189
KGK ide u rekonstrukciju interijera, ali fasada se ruši	195
Godina iza i godina ispred	201
Tučnjava u zločinačkom brlogu	207
Strategija zataškavanja oko aviona	211
Ni socijalizam ni kapitalizam. Zapravo idiotizam. Primitivizam	215
Ne pucajte na prijatelje misleći da su svinje	219
Ante, iziđi. Gotovo je. Rat je gotov!	223
Vlast je ostala bez naroda, narod je ostao bez vlasti	227
Nikad gubitnika!	233
Paničan strah stranačkih vojnika	239
Može se lagati drugima, ali teško je lagati sebi	243
Hrvatsko se društvo opire modernizaciji	247
Ne treba znanje, lažna diploma je dovoljna	251
Kad vodoinstalateri dođu na vlast	257
EU izbori: Društvom se širi bauk budalizma i rezignacije	261
Prenemaganje nije vrlina, već ozbiljna mana	265
Stabilnost je pokriće za egocentričnost i taštinu	269
U našoj politici, poput virusa, čuči zloduh tiranije	273
Bahatost je dio hrvatske političke kulture	279
Narod smo koji je ostao bez iluzija, bez ideja i programa	283
Bijeda suverenizma: Previše prvaka za mase bedaka	287
Očekujemo filozofe i humaniste, a dobijemo sebične primitivce	293
Doba kvarnih ministara	297
Sve je pošlo rakovim tragom	303
Živimo u ozračju posvemašnjeg licemjerja	309
Što nas čeka na jesen: je li moguća reforma političkih stranaka?	315
Prazna retorika, patetika i gluposti	321
Protiv korupcije	327
Plenković ne izgleda zabrinut Kolindinim padom	333
Premijer je čuđenje u svijetu	339
Kolinda ne odgovara pred poviješću već odgovara ogledalu	343
Kampanja kao fašnička igra	347
Reforma pravosuđa: neka penzioneri postanu porota!	349
Cilj vladajuće politike zastrašivanja je omogućiti novu pljačku	353
„Poduzetništvo“ na naš način. Imamo Hrvatsku!	357
Plenkoviću bi odgovaralo da KGK izgubi, ali da sama bude kriva	361
U štrajku prosvjete uvijek na kraju gube oni na vlasti	365
Sve se bojim da idemo u novo srednjovjekovlje	369
Ne vidim ni cilj ni program Vlade	375
Bleferi i šahisti	379

Predgovor

Jednom sam nepromišljeno napisao da volim predgovore jer se pišu kad je sve gotovo. Vraga. Nikad ništa nije gotovo. Nakladniku sam obećao tekst u travnju, i u svibnju se bavio čitanjem vlastitih tekstova što je muka, pa da bih to izbjegao, nastavio sam pisati. Nikad kraja. Za pisanje predgovora čekao sam poseban sentimentalni trenutak kad ću privući pozornost čitatelja i napisati za kraj neki proročanski tekst o sudbini knjige, politike i naroda. Izgleda da nisam tankočutan, mada sam zaljubljen i romantičan.

Čini se da je došao trenutak. Možda još ne. Nemam naslov. Mislio sam da naslov treba kratko odrediti sadržaj (vidi *Šutnja*, *Poslije šutnje*, *Prije šutnje*) no sada mi ti naslovi izgledaju banalno. Knjigu pod naslovom *Šutnja* kupili bi dvoje posvađanih supružnika, monah pod zavjetom šutnje i poneki glasnogovornik ministarstva. Mnogima bi već naslov bio dovoljan da znaju o čemu se radi. Moram smisliti nešto bolje. Mislio sam da bi radi prodaje možda bolje bilo knjigu nasloviti *Hrvatska politička kuharica*, ali odmah bi me „pročitali“ jer nema ilustracija. Razmišljao sam i o naslovu *Vodič kroz (hrvatski) politički labirint* međutim labirint je mjesto u kojem znaš kamo želiš, ali ne znaš kako ondje doći. Naslov mora privući pažnju. Mora se lako zapamtiti. Mora biti kratak. Izbor se na kraju zaustavio na naslovu *Bleferi i šahisti*, što sadržajno ne znači ništa, jer da bi ga se razumjelo, treba pročitati knjigu. Ali opravdava nedostatak snage da se piše po redu i uz neku nit vodilju koja povezuje tekstove. Naslov zaslužuje ključ za razumijevanje. Bleferi su na vlasti, oni su politička klasa. Šahisti su poštena inteligencija. Znaju pravila i razmišljaju, te ne vide da i izvan ploče postoje kraljevi, glupi topovi koji idu samo ravno i pijuni koje se povremeno žrtvuje. Kibici su one gomile ljudi koje sa strane vide izvrsne poteze, no nisu u stanju igrati i kažu da

ih to ne zanima. Zato dok se oni nadaju da će šahisti doći na vlast i da pamet pobjeđuje, bleferi vladaju bez pravog otpora bezumlju, glupostima, predrasudama i popularnim mitovima. Kod nas su demokratski izbori poput utrka trojanskih konja. Treba se plašiti i darova pobjednika jer iz konja naviru grubi ratnici željni pljačke.

Ne dajte da vas ove riječi zbune. Ako me pročitate, bit će vam jasno da sam naivan i optimist. Nadam se da će se čitatelj nakon svakog poglavlja prvo nasmijati, a potom se naljutiti i pljunuti. Ne na naslovnu stranicu novina već u šake, željan promjena i akcije. Riječi su moje oružje.

Najprije sam htio objaviti sve, i to kronološki. Ne ide. Previše je prigodnih tekstova. Nije mi lako odbaciti već napisano, ali nije izgubljeno jer ostaje na internetu. Isto tako odustao sam od stroge kronologije i zadržao datum objave ispod naslova. U nekoliko slučajeva, mijenjao sam naslove.

Predajem se vašoj kritici. Mijenjao bih i prepravljao, ali ostaje uglavnom kako je napisano. Nemojte brojiti greške i omaške. Ja bih radije da podcrtate neke rečenice i citate. Uostalom, tekst je pisan onako kako razmišljam, a to je ponekad nepovezano i fragmentarno.

Predgovori su i uputa za čitanje. Uputa je jednostavna. Čitajte bez reda i na preskok. Čitajte samo ono što vam se sviđa. Drugo zaboravite. Čitajte prije spavanja, čitajte u autobusu, čitajte ispod klupe. Napomena, spaljivanje knjiga je grijeh, a darovati knjigu je vrlina.

Predgovori služe i tome da kažem da knjigu nisam pisao sam. Da nema pažljivog Drage Pilsela i njegova jedinstvenog *Autografa*, ništa, naravno, ne bi ni bilo napisano. Vesna Arsovski diskretno me potiče, ispravlja i čita. Hašim Bahtijari pristao je biti urednik. Ovdje im javno zahvaljujem. Divni su. To vrijedi i za hrabru družinu *Nacionala* iz kojeg koristim nekoliko tekstova.

Dio tekstova mora proći cenzuru moje drage. Vesna me nekad kudi, ali uvijek ima razumijevanja za sitne nedostatke. Sinovi Zlatko i Vlatko prenose mi glas naroda koji čita kolumne. Hvala Gordani i Katarini. Naravno da ih obožavam i slušam. Lara, Monika, Ema i Paula, Nataša i Dunja još ne čitaju, ali se rado zavlače ispod mog radnog stola. Prijatelji Ivan i Ivo, Predrag i Zlatko, Mihajlo, Tadija i Milan previše su dobri i ne smijem ih izostaviti. Viktor, Đorđe, Antonija,

Siniša, Dario, Renato, Slaven i drugi suradnici imaju više smisla za analize iako trpim njihove primjedbe da sam previše aktivan. A tek Jagoda, Mirjana i Tea! Za njih postoje neke mreže informacija brže i od Facebooka. Bez vještih i dobronamjernih mađioničara elektronike, Ivana, Vlade i Nina, ja bih još tražio zagubljene papire. Na Fakultetu imam zaštićen status profesora, što je ugodno, ali tako ispijem previše kava. Kad iziđe knjiga, već ću prestati s predavanjima na EIUC-u u Veneciji. Tako bi trebalo izgledati naše Sveučilište. Bez divnih doktora i liječnika vjerojatno bih pio manje lijekova, ali njihova briga mi je dirljiva. Umišljam si da me ljudi cijene, a većina ih voli čitati.

Najveću zahvalnost dugujem vama, čitateljima. Ja pišem za vas i zbog vas. Naravno, pišem jer ne mogu šutjeti, ali ovisim o vašim ocjenama. Vaše pohvale ne gode taštini, već kod mene stvaraju osjećaj da postoji neka zajednica ljudi koji misle isto. Damir Car me uporno promovira, a on je ipak car Facebooka. To što ste uzeli knjigu u ruke znači da ste došli na prvu crtu obrane razuma i humanosti. Tu se lako pogine, poludi ili razočara, ali dezertteri su rijetki. To je jače od nas: nikad nećemo stati.

Prosinac 2019.

Josip Kregar

Ono kad uhljebi osuđuju uhljebe

Nije ovo teorija, već stvarnost i istina. Kod nas se uči što piše u Ustavu i zakonu, ali ne kako se oni primjenjuju i što je stvarnost. Kod nas se slavi statistika, porast potrošnje i uvoza koji podiže GDP, ali se prešućuje da je to na račun naše djece, nerođenih ljudi i nade da će propasti banke kojima smo dužni.

21. lipnja 2018.

Klijentelizam i nepotizam nisu nove riječi ni nove pojave. One izazivaju mučninu, bijes i zgražanje. O njima se piše u novinama, postaju dio političkog rječnika i tema Twittera i Facebooka. Spominju ih premijer, Stier, ideolog HDZ-a, Maras, zvonki glas SDP-a, Most. Naslućujem za-prepaštenje njihovih stranačkih drugova koji su se u tome prepoznali. O uhljebima se priča sa zgražanjem. Čak i uhljebi osuđuju uhljebe.

Sve to izgleda licemjerno. Ministri zapošljavaju djecu po vezi, gradovi daju povelje svojim zaštitnicima, dužnosnici primaju darove i prihvaćaju put na nogometno prvenstvo.

Ako treba izgraditi most, produžiti cestu ili obnoviti školu, nije dovoljno ispuniti formulare, nacrtati planove i prikazati računalne simulacije. Kad treba obraniti sjedište suda u svom mjestu, formiraju se krizni stožeri, odlazi na razgovore u Zagreb, posjećuju se svi koji su iz tog kraja. Organiziraju se lokalne proslave na koje se na jelo i piće uz usputni program zovu uvaženi gosti.

Kad nešto treba privatizirati, prodati, kad treba dobiti koncesiju, kad treba nekoga zaposliti, nekoga otpustiti, naći mjesto u diplomaciji, otvoriti školu, osnovati sveučilište, ne trebaju ti papiri, zakonski uvjeti, interes građana. Treba gazda.

Gazdi se daje podrška i od njega se traži zaštita. Plješće mu se na kongresima, poziva na lokalne fešte. Oslovljava ga se sa „predsjedniče“, „šefe“ i „gazda“ iako često formalna čast vrijedi manje od osobnog povjerenja i poslušnosti. Gazdi se sve odobrava, on može pozvati i četnika u goste i postrojiti mu kostimirane vojnike, ali kada bi to učinio netko drugi, bio bi izdajica, sumnjivi domoljub ili prodana duša. Gazda može zviznuti povremeno kolosalnu glupost, ali će poslušnici tvrditi da se iza toga kriju složeni plan i urota. Gazda može povremeno lagati, u dva dana promijeniti mišljenje, no dovoljno je reći da ga se zlonamjerno tumači (ionako je sve jasno rečeno) ili pitati zašto baš danas, zašto sada i ovdje.

Treba širiti vijesti o njegovim nadljudskim sposobnostima, za *fol* treba sazvati sastanak u šest ujutro ili u nedjelju biti na gradilištu, s kacigom na glavi i miješalicom u mozgu.

Svi ga poštuju. Gazda, kad i nema ovlasti, voli arbitrirati, odlučivati će, neformalno utjecati, primati emisare i lobiste. Gazde naročito vole primati strane investitore i vjerovnike koji požuruju naplatu.

Gazda će arbitrirati i dati evazivna obećanja, javnosti uputiti pitijusku poruku o tome na čijoj je strani premda javno govori da ne komentira nepravomoćne presude (kao da će komentirati pravomoćne!). Gazda voli primati sve one koji traže njegovu zaštitu. Gazda može biti i žena, a i onda se zna tko je gazda. Njegovi miljenici su mu draži od zakona. Čuvaju se uzajamno.

Status klijenta, čak sama prilika da se s njim slika i pojavi u kadru, snimi *selfie*, stvara klasu poltrona i klijenata koji su gazdini osobni dužnici i zahvalni prijatelji.

Poslovi se ne obavljaju u uredu, već u kafiću, za ručkom ili na jedrenju kad ima malo *vitra*. U uredu se kušaju pršuti, kupuju odijela na popust, trguje maslinovim uljem i vinom, građevinskim dozvolama i jeftinim automobilima. Uostalom, Gazda se ne vozi biciklom na posao. Njegov auto mora biti upadljiv, jer se on ne može voziti u onom starom dvije godine jer je održavanje skupo. Cijena i vrijednost tu nisu važne; pa neće se valjda gradonačelnik voziti Uberom ili u Trabantu.

Zapošljavanje se ne vrši radi potrebe posla, već kao popunjavanje sinekura privrženim štićenicima.

„Zapošljavanje u pravilu nije motivirano poslom tj. radnim zadacima, nego se zapošljavanjima preko veze stvaraju strukture tj. mreže političke moći. Kad sam Vesnu igrom slučaja posjetila na radnom mjestu, primijetila sam da nema svaki zaposleni svoj radni stol, osnovni preduvjet za rad. Kada sam pitala rade li na nabavi stolova, Vesna se nasmijala. Ne trebaju nama stolovi, rekla je. Tako sam mogla zaključiti sljedeće: niti ima mjesta za stolove, niti posla za toliko ljudi. Niti je poanta u poslu.“ (K. Leko, izložba o R. Bićaniću „Kako živi narod“)

Jednom stvorena, takva se mreža popunjava i širi. Veze podrijetla, nacionalne i religijske identifikacije, susjedna mjesta u loži lokalnog stadiona, sjećanja na zajedničke pijanke ili maturalce, studij i pripravnništvo općenito su važnije od ideologije i stranačke pripadnosti, ali samo uz blagoslov Šefa i Gazde.

Pomažu u komunikaciji, empatiji, gipkosti grupe, no ispod radara formalnih struktura. Ne može se pitati kako imamo previše županija i općina, bolnica i sudova, sveučilišta i studija (imamo studij za pastire!). Naravno da je to posljedica, jer ih ne financiraju oni koji ih koriste već centralni proračun i fondovi, kad sredstva treba izmoliti i odgovornost prebaciti na druge. Logika financiranja koja tuđu spravu koristi u berbi gloginja i kopriva stvara klijente, prosjake i udvorice.

Svatko u takvom sistemu može raditi sve. Liječnik može voditi obranu, policajac Sabor, učitelj znanost. Šef pravnih poslova najvećeg osiguranja može biti politolog, ali politolog ne može u izbornu povjerenstvo. Valjda je zbog broja diploma Prometnog fakulteta toliki vozni park Vlade.

Škole i diplome ne vrijede ništa, a tamo gdje se ozbiljno studira malo se se upisuje. Uostalom, ako je studij težak, osnuješ si sveučilište i kupiš doktorat. Hijerarhija plaća u državi je ponekad apsurdno mala, ali je radno vrijeme fleksibilno, a ocjenjivanje rada smiješno. Postoje prekovremeni plaćeni sati, rad na ugovor, a nije loše imati i svoje poduzeće ili kafić. Tko prima mito, ne treba mu plaća. Ne živi se dobro od mirovine ili plaće. Ni od rada.

Nema discipline ni odgovornosti, jer kako kazniti svoga? To je kao odgristi sebi ruku. Napredovanje nije prema sposobnosti, već (netko je smislio dobru frazu) prema podobnosti.

Svi postupci ispita, ocjenjivanja i vrednovanja marljivo se zaobilaze. Nije dovoljna ni stranačka iskaznica – da nema veza i lojalnosti,

preko posrednika tražila da šute. O čemu? Tvrдила je da je pozdrav ZDS stari hrvatski pozdrav. Nije, i tvrdnju nije dokazala. Bijesno je osudila orjunaše i zemljopisno krivo odredila položaj željezne zavjese.

Ne poznaje baš povijest, pa optužuje komuniste, a sada i Austro-Ugarsku, za korupciju. Šepuri se u uniformi i puca, a obećala je i obvezni vojni rok. Ne mislim da ona laže. Ali zna izbjeći odgovore nekom frazom.

A tek Vlada i ministri! Najbolji dojam meni ostavljaju Božinović i Zdravko Marić, ali se sve više doživljavaju kao zadnja linija obrane lika i djela premijera, koji se svojih kompromitiranih kadrova – Marić, Barišić, Koržinek... ne želi riješiti ili od njih distancirati (od prebjega Bandiću) onom odlučnošću kojom se riješio Mosta.

Vlada nema pravu većinu, a i ono što ima dovoljno je tek za taktičke manevre prikrivanja neuspjeha i odgađanja izbora. Prodaje maglu i kupuje vrijeme.

Ne zato što su to neuspjesi, skupi neuspjesi, nego zato što su prikrivani, opravdavani lažima, idiotskim objašnjenjima i neuvjerljivošću iscrpljivali moju sabranost i izazvali želju da se pomaknem iz političke kaljuže.

Kako su mogli misliti da će prikriti jamstva brodogradilišta, neuspješne pregovore s MOL-om, gubitke u Kutini? Kako nisu znali, a morali su znati, stanje stvari s nabavom američke vojne opreme?

Koliko je truda uložila naša Vlada da prikrije i opravda evidentnu blamažu s kupovinom zrakoplova. Napregnula je sve snage i ljude da kažu da je to najbolje. Emisije, članci, putovanja. Sad i to da Vladu brane partneri u tom poslu. Izraelci dolaze s porukom da Hrvatska nije kriva. Nisu krivi ni oni. Američki ambasador jasno pokazuje da su sve znali.

Nije kriva hrvatska Vlada. Nisu krivi ni oni. Ne, nisu branili, samo su rekli da avione treba vratiti u prijašnje stanje, vratiti dva desetljeća staru elektroniku i naoružanje, pa će Izrael dobiti suglasnost. Baš to su bitni sastojci javnog natječaja i ugovora.

Prije puno godina Martin Vedriš, profesor građanskog prava, na ispitu me pitao: „Kako bi bilo, kolega, da mi sklopimo ugovor da ćete vi preskočiti zgradu kazališta?“ Ispravan odgovor je bio da se radi o

nemogućoj činidbi, te da je ugovor ništavan. Dakle, nisu nam rekli da ne smijemo, ali su zadali nemoguć uvjet.

Možemo ako kršimo vlastite zakone, uvjete natječaja i povjerenje u državu. Kakva smo mi to država!

Takvo izvlačenje, rastezanje istine, brljanje argumentima postalo je izravna laž. Razotkrivena, Vladu čini nepouzdanom, a nas gnjvnima, poniženima i prevarenima. Znaju li ti ljudi da mi volimo Ameriku, američku demokraciju, a ne podcjenjivanje i isključivanje saveznika radi interesa kompanija. Ako smo mali, dragi saveznici, zar smo vam nevažni?

Novinari se kažnjavaju zbog istine. Prestar sam da se iselim i počnem ispočetka. Premlad sam da tiho trpim. Prestar sam da bih se samo igrao, premlad da se ostavim svega.

Ne shvaćam sve kao igru, ne mogu misliti samo na svoj kraj (*„Ich bin zu alt, um nur zu spielen, zu jung, um ohne Wunsch zu sein“*, Goethe, *Faust*).

Naš odnos prema vlasti više ne podsjeća na ljubav i povjerenje. Mi se moramo praviti naivnima i glupima.

Slika koja mi se nameće slika je žene koja trpi nasilnika jer nema svoj prihod ni imovinu, pa ostaje silom u lošoj vezi i trpi uvrede i poniženja. U seksu je pasivna strana. Nesretna je. I ja sam nesretan kad se radi o stavu prema vlasti.

I na kraju još lov na vepa. Brešan je takvu zgodu proročki uvrstio u svoj mračni film. I što mi još treba?

Dosta mi je piskaranja i predavanja. Knjige se malo čitaju. Moje slike nisu za Instagram.

Laganje je prestalo biti izlaz iz neprilike. Postalo je stil. Kada kažem nešto protiv toga, tada sam izdajnik, mrzitelj.

Čekam da narod dođe pameti, a znam da neće, da će čekati čuda. Opčinjeni ne vole skeptike i trpe cinike jer su oni pasivni pesimisti.

Lovite si svoje veprove, skupljajte trofeje po zidu! Ostala mi je jedna želja – ne činite me idiotom, ne prezirite me. Ne podcjenjujte snagu šutnje masa. Ne pucajte na prijatelje misleći da su svinje.